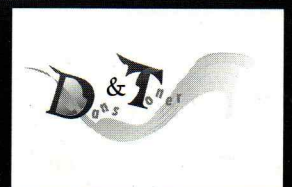

DANS FOR DIEG

Kjære publikum

Ballett - assosierer du det med vippekjørt og tåspisko? Eller med Opera og dramatiske sangere som synger høytidelig om banale ting mens yndige anorektiske kvinner svever over gulvet? Eller kanskje du tenker på uforståelige løfteøvelser og sene kropper som geberder seg i svett klinsj på gulvet? Uforståelig, vanskelig tilgjengelig, er muligens karakteristikkene som går igjen når enkelte omtaler dans og ballett. Hva kan det komme av? Kroppsspråk og bevegelser er jo vanligvis noe vi alle bruker og som vi alle skulle kunne assosiere fra?

Kanskje er det slik at vi er vant til å prøve å FORSTÅ alt vi ser på en scene, skjerm eller filmlerret. Kanskje er det slik at vi på død og liv forventer at alt som fortelles i de samme medier er en historie, en historie som har en begynnelse og en slutt. Det er muligens på tide å tenke annerledes i møte med dansen. Heller enn å forstå, forsøke å OPPLEVE. På samme måte som musikken taler til følelsen, til "magen" og til sansene - og ikke like mye til intellektet - så taler dansen til sansene uten at vi nødvendigvis behøver å FORSTÅ hele tiden.

Oppfordringen er klar: Møt danserne, musikeren og deres forskjellige koreografier (en koreografi er kunsten å utforme en dans eller dansernes bevegelser) med åpent sinn og ha en god opplevelse.

I denne forestillingen har gruppen Dans & Toner satt sammen et program som gir oss et innblikk i flere deler av dansens verden - en verden som har flere "rom" enn bare tåspiss, vippekjørt og høye løft - men som også har nettopp dette rommet. Velkommen inn til å oppleve forskjellige rom i en fascinerende kunstform - en kunstform til å bli glad i, og glad av!

Knut Skoe
Leder Unge Riks

Ansvarlig utgiver Direktør Gry Wie.
I redaksjonen Marit Krogeide og Knut Skoe.
Takk til Arne Nøst for bruk av hans tegninger.
Foto: Frits Solvang, Grim Evensen, Erik Berg, Torill Vegge.
Enersens Trykkeri as, Oslo.

Dans & Toner takker **EM** Englund Musikk A/S, Norge, for lånet av lydutstyret.

UNGE RIKS OG DANS & TONER PRESENTERER:

DANS FOR DEG

Musikk : Peter Lodwick

Koreografi : Dinna Bjørn, Antonio Ferraz.

Merete Lingjærde, Terje Tjøme Mossige,

Marit Krogeide, Eric Viudes

Medvirkende :

Peter Lodwick,

Marit Krogeide og

Terje Tjøme Mossige/

Eric Viudes

Peter Lodwick er fra Wales og har sin utdannelse fra Royal Academy of music i London og Oxford University. Han har komponert musikk til mange teaterstykker fremført ved Oslo-teatrene og Riksteateret, som bl. a. «Trollspill», «Lille Eyolf», «Hvittenland», «Krig Med Ord», «Fyrstikkpiken», «Mannattera og Kjerringattera». Peter har hatt sine verk presentert på en rekke festivaler over hele Europa, bl.a Edinburgh og Avignon. Han har skrevet musikk til flere filmer og baller, som bl.a. Poems, som mottok kritikerprisen. Peter var blant de aller første som turnerte med dans. Han har produsert en rekke forestillinger for barn og ungdom. Peter er kunstnerisk leder for Stiftelsen dans & Toner.

Marit Krogeide danset hos Jorunn Kirkenær fra hun var 6 år gammel og er utdannet danser ved Statens Balletthøgskole. Hun har hatt en rekke store oppdrag for NRK og medvirket i musicalene Den Glade Enke, Sweet Charity, Anything Goes, Pal Joey m.f. Hun har arbeidet som skuespiller for Riksteateret med rollen Rosita i Den Fillete Dokka, og har spilt «Gribb Lulu» i musikalen Jungelboken. Marit er daglig leder og danser i Stiftelsen Dans & Toner, som årlig fremfører hundrevis av forestillinger for barn og ungdom i skolen.

Terje Tjøme Mossige er utdannet ved Statens Balletthøgskole i 1984-87. Han har arbeidet med de aller fleste frie sceniske gruppene i Oslo, for NRK og har medvirket i musikalene. Tilknyttet Nye Carte Blanche fra 1991-93. Han er nå fast medlem av dansegruppen Scirocco Dansekompani, som har gjestedanset i Skandinavia og Europa. I år har Terje arbeidet med Ingunn Bjørnsgaard Prosjekt i forestillingen «Fleux positions of an insulted eye», som har vært vist på en rekke store festivaler i Europa. Terje alternerer med Eric Viudes i denne forestillingen.

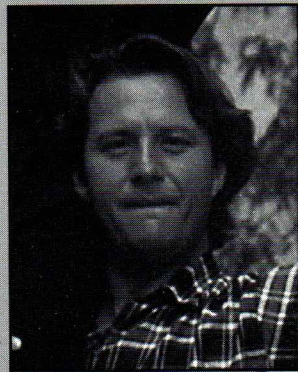
Seks koreografier i en forestilling

Ittl er ad fljuga fjadralaus

Koreograf: Terje Tjøme Mossige

Dans kan være som et abstrakt maleri, hvor man må lage sin egen historie og slik skape sin egen opplevelse. Derfor har denne dansen en abstrakt tittel og et moderne bevegelses-språk. Jeg lar det være opp til deg.....

Terje Tjøme Mossige

Terje Tjøme Mossige er utdannet ved Statens Balletthøgskole i 1984-87. Han har arbeidet med de aller fleste frie sceniske gruppene i Oslo, for NRK og har medvirket i musikaler. Tilknyttet Nye Carte Blanche fra 1991-93. Han er nå fast medlem av dansegruppen Scirocco Dansekompani, som har gjestedanset i Skandinavia og Europa. I år har Terje arbeidet med Ingunn Bjørnsgaard Prosjekt i forestillingen «Fleux positions of an insulted eye», som har vært vist på en rekke store festivaler i Europa.

En kvinne av i dag

Koreografi: Merete Lingjærde

Denne balletten viser den bevisste, selvsikre omsorgskvinnen av i dag. Koreografien er i genren «Jazzdans», som blant annet kjennetegnes ved hyppig bruk av suggererende rytmer og et eksplosivt uttrykk.

Merete Lingjærde

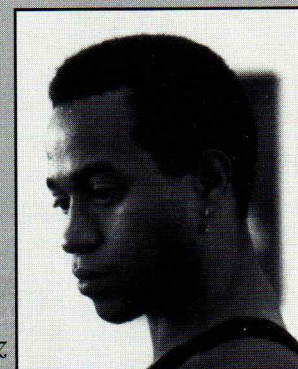
Merete Lingjærde er utdannet ved Statens Balletthøgskole og har arbeidet som pedagog i jazzdans i 15 år. Hun er lektor i jazzdans ved Statens Balletthøgskole. Merete har i de senere år koreografert for flere dansegrupper, ballettskoler, NRK og forestillingen A Magic Night på Chat Noir. Hun er en av stifterne av Oslo Danse ensemble, et nytt jazzdans kompani som holder til i Oslo.

Lady Of the Night

Koreografi: Antonio Ferraz

Denne jazz-dansen er en ung manns drøm. Kvinnen i dansen eksisterer bare i hans fantasi. Hun er alt han ønsker hos en kvinne. De møtes i dansen og skilles så, fordi han til slutt skjønner at det hele bare var en drøm.

Antonio Ferraz

Antonio Ferraz er fra Trinidad, og har sin utdannelse fra London, Paris og Canada. Han har hatt en rekke store roller i utlandet før han kom til Norge. Her hjemme har han danset i Carte Blanche, for NRK og i en rekke musikaler, bl.a. A Chorus Line, West Side Story, Skatten på Sjørøverøya, Sweet Charity og Hair. Toni underviser i jazzdans på Statens Balletthøgskole. Han har koreografert i mange år, hovedsakelig innenfor jazzdans.

Intermezzo

Koreografi: Marit Krogeide

Hun forlates av sin venn og danser ut sin lengsel og fortvilelse. Etterhvert tar bevegelsene over og styrer henne fullstendig. Dette hjelper henne til å se at hun ofte i livet har latt seg lede av andre. Når hun så tar kontroll over seg selv, opplever hun gleden ved å kunne være et selvstendig tenkende menneske som tar sine egne avgjørelser.

Marit Krogeide

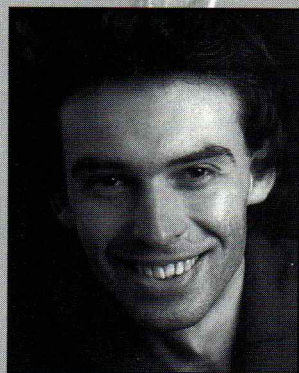
Marit Krogeide danset hos Jorunn Kirkenær fra hun var 6 år gammel og er utdannet danser ved Statens Balletthøgskole. Hun har hatt en rekke store oppdrag for NRK og medvirket i musikalerne Den Glade Enke, Sweet Charity, Anything Goes, Pal Joey m.f. Hun har arbeidet som skuespiller for Riksteateret med rollen Rosita i Den Fillete Dokka, og har spilt «Gribb Lulu» i musikalen Jungelboken. Marit er daglig leder og danser i Stiftelsen Dans & Toner, som årlig fremfører hundrevis av forestillinger for barn og ungdom i skolen.

Dobbeltgjengeren

Koreografi: Eric Viudes

Min neo-klassiske dans er basert på Inger Hagerups dikt Dobbeltgjengeren. Har vi alle en dobbeltgjenger et sted ? Eller vil vi gjerne tro det ? Kanskje det bare er vår egen skygge ? Er det i tilfelle noe å engste seg for ? Jeg bare spør, jeg.

Eric Viudes

Eric Viudes er født i Frankrike og utdannet ved Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse i Paris og hos Maître Brioux. Etter engasjement i Ballet du Rhin og som solist i Luzern, kom han i 1984 til Norge og Nasjonalballetten. I 1986 fikk han solistkontrakt og har siden da tolket en rekke store og utfordrende roller. Han har høstet stor anerkjennelse både i Skandinavia og i internasjonal presse for sin tolkning av Nijinskij «Diaghilev Ballets Russes». I 1993 kreerte han rollen som Edvard Grieg i Sølvi Edwardsens «Grieg à Jour» ved åpningen av Festspillene i Bergen.

Lekende Ynde

Koreografi: Dinna Bjørn

Den romantiske og drømmende musikken inspirerte meg til å skape en dans for to i den klassiske ballettens bevegelsesspråk. Hun - på tåpiss og med grasiøs eleganse, oppfordrer han til dans. Han går først inn i dansen som hennes romantiske kavalier, som støtter og bærer henne. Etter en stund lokkes de av musikken til å utfordre hverandre i en uhøytidelig konkurranse om hvem som er best til å snurre, løpe, hoppe eller balansere på et ben, ala «I can do this - I can do that». De møtes til slutt i en fiende vals.

Dinna Bjørn

Dinna Bjørn har vært sjef for den norske Nasjonalballetten siden august 1991. Hun er dansk og debuterte som danser i 1964 i Jerome Robbins ballett Afternoon of a Faun. Hun har en lang solistkarriere bak seg og har danset store roller ved en rekke ballettkompanier over hele verden. Hun har koreografert mange balletter. Det var takket være Dinna Bjørns innsats at Nasjonalballettens Nord-Norge turne i år, ble en realitet.

Dansen formidler et uttrykk!

Dans er så mangt - for mange. I dag skiller vi gjerne mellom sosial dans og kunstnerisk dans. Sosial dans kan være allslags dans som utføres i en sosial sammenheng for eksempel disko dans, folkedans, hip pop, jazzballett osv. Det som skiller den kunstneriske dansen fra den sosiale dansen, er at den formidler et uttrykk. Det kan være en tanke, en ide, en følelse eller en historie. Man gir altså dansen et uttrykk slik at den kan fortelle deg noe.

Dansens historie begynner med de aller første menneskene som kommuniserte med kroppsspråket. I vår lille historikk hopper vi til 1600-tallet for å gi dere litt bakgrunn for de danseformer dere får se i denne forestillingen.

Klassisk Ballett

Solkongen - Ludvig XIV av Frankrike - hadde en viktig rolle i utviklingen av klassisk ballett. Han elsket selv å danse og ansatte musikere og danseinstruktører - ja, hele hoffet måtte lære å danse. I 1669 grunnla han Paris Operaen (Academie de Musique et de Danse) og satte opp danseforestillinger. I denne perioden begynte man for første gang å nedskrive trinn, posisjoner og danser, samtidig som man laget regler for dansen. Dette er årsaken til at det internasjonale ballettspråket er fransk. Utviklingen av trinnene hang sammen med klesmoten. Kvinnene hadde korsetter, noe som forklarer den stive overkroppen man ser i klassisk ballett. Mennene hadde mer teknisk utfordrende trinn enn kvinnene, fordi de hadde bena «fri», Kvinnenes lange og tunge skjørt var mer hemmende. I den profesjonelle dansens historie had-

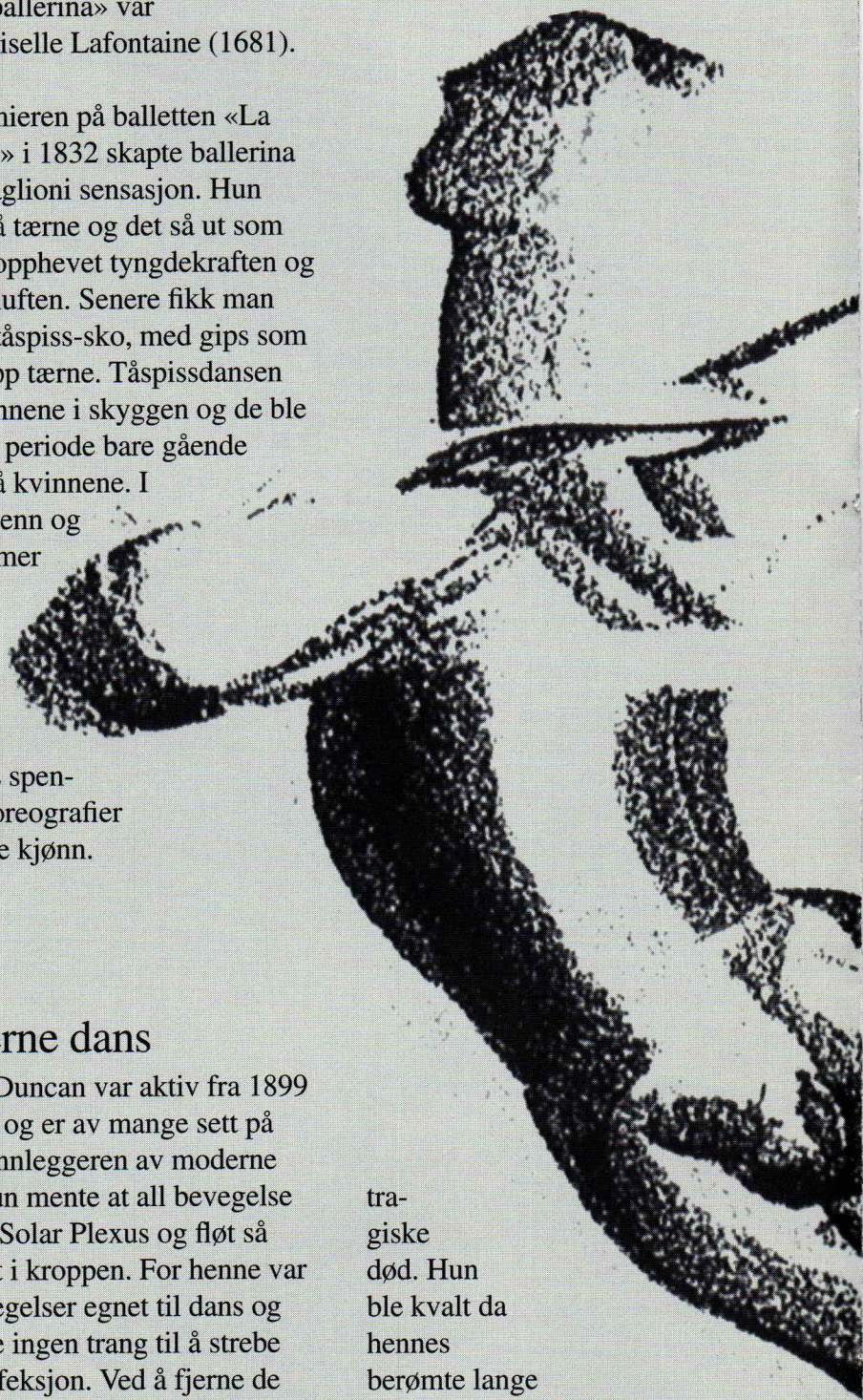
de derfor menn først alle de store rollene. Man tror den første kvinnelige «ballerina» var Mademoiselle Lafontaine (1681).

Ved premieren på balletten «La Sylphide» i 1832 skapte ballerina Marie Taglioni sensasjon. Hun danset på tærne og det så ut som om hun opphevet tyngdekraften og svevet i luften. Senere fikk man utviklet tåpiss-sko, med gips som støttet opp tærne. Tåpissdansen satte mennene i skyggen og de ble å løfte på kvinnene. I dag er menn og kvinner mer likestilt i den klassiske balletten og det lages spennende koreografier for begge kjønn.

Moderne dans

Isadora Duncan var aktiv fra 1899 til 1927, og er av mange sett på som grunnleggeren av moderne dans. Hun mente at all bevegelse kom fra Solar Plexus og fløt så videre ut i kroppen. For henne var alle bevegelser egnet til dans og hun følte ingen trang til å strebe etter perfektjon. Ved å fjerne de hemmende klassiske kostymene, kunne hun bevege seg mer naturlig. Normale bevegelser som løping og hopping med fri overkropp, hode og skuldre var med i Isadoras dans. For henne var dansen et fritt og individuelt uttrykk. Hun hadde en spesiell karisma, og appellerte til et publikum som var modne for noe nytt. Hun startet en skole for barn som oppfordret til fri dans. Hennes elever ble kalt «Isadorabels». De videreførte hennes koreografier etter hennes

tra-
giske
død. Hun
ble kvalt da
hennes
berømte lange
hvite silkeskjert
satte seg fast i et av
bilhjulene under en kjø-
retur.
Så fulgte en rekke koreogra-
fer som gikk sine egne veier,
bl.a. Martha Graham, Doris
Humphry, Rudolf von Laban,
Merce Cunningham og mange,
mange flere. Den moderne dansen
er i konstant utvikling - den søker
stadig nye uttrykk og eksperimen-
terer med prinsipper, tanker og
ideer.

Jazzdans

Da afrikanerne kom til Amerika som slaver på 1700-tallet, brakte de med seg sine egne dansetradisjoner. Dansen hadde

hatt en sterk
posisjon ved
alle anled-
ninger i

deres liv. Slaveriet var hardt, og man prøvde å frata afrikanerne deres opprinnelige kultur. Trommer og større folkeansamlinger ble forbudt. Men slavene fant nye veier å gå for å beholde sin kultur; trommene ble erstattet med benbiter, hender og føtter når de møttes i smug. Det er gjerne slik at kulturen blomstrer under ekstrem undertrykkelse. Slavene utviklet blues, gospelsang og nye danseuttrykk. Slavenes kultur ble etterhvert blandet med europeisk folkedans, og tap-dansen (stepp) kom for fullt på midten av 1800-tallet.

Negrenes sosiale hverdagsdans ble populær blant hvite på begynnelsen av 1900-tallet. I 1920 kom charleston, som spredte seg over hele verden. Uttrykket «Jazz-dans» kom også i 1920-årene og ble betegnelsen for negrenes dans. Opphevelsen av forbudet mot offentlig opptreden for negre førte til en blomstringstid for deres dans.

Børskrakket i 1929, og depresjonen som fulgte, satte en stopper for dette. Nå var det de

hvite som fikk jobbene på Broadway, og de kopierte negrenes dans.

I 1931 så New Negro Art Theatre dagens lys gjennom Hemsley Winfield. Han brøt med tradisjonene og gikk nye veier i uttrykksformen. Dette var starten på en lang utvikling frem til de mange jazzdans-former som fins nå.

Breakdance og hip-hop er kanskje mest kjent blant ungdom i dag.

Musikk til dans

Foruten selve bevegelsen, er musikken det viktigste elementet i dans. Det er sjelden dans, enten det er sosial-, rituell- religiøs- eller kunstnerisk dans, utvikler seg uten musikk. Det nære forholdet mellom dans og musikk er basert på det faktum at begge er organisert rundt rytmiske mønstre. Ergo kan den akkompagnerende rytme bestemme rytmen i dansen, gi den aksenter og hjelpe danserne til å ha samme puls.

Det er svært sjelden at dans ikke følger noe slags organisert rytme. Nesten alle kunstarter har en rytme. En dikter kan gjerne snu ryggen til akseptert struktur, men vil dog allikevel måtte bruke språkets naturlige rytme.

Mange store komponister, bl.a. Tchaikovsky og Prokofiev, har komponert for dans, fordi dansen kan gi musikken visualitet og dermed en ekstra dimensjon

Stiftelsen Dans & Toner har de siste ti årene turnert over hele landet og formidlet danse- og musikkforestillinger for barn og ungdom, hovedsakelig gjennom oppsøkende virksomhet i skolen. Stiftelsen har produsert en rekke forestillinger, spesielt tilpasset elever i grunnskolen og den videregående skolen. Forestillingene spilles kontinuerlig med særdeles god respons fra publikum, lærere og pressen. Dans som kunstform er fremmed for mange, men med god koreografi og spesialkomponert musikk, kombinert med virkemidler som humor, kontakt og dramatik, treffer Dans & Toner sitt publikum med nye og spennende kunstneriske opplevelser. Dans & Toner består av komponisten Peter Lodwick og danser/koreograf Marit Krogeide. Deres arbeid har de siste tre år resultert i driftsstøtte fra Kulturdepartementet.

«Som ballett-anmelder må jeg bare slutte meg til elevenes trampeklapp og begeistret plystring.

*Fra Aftenposten omtale av forestillingen
Dans for Deg (93)*

Utgitt av
RIKSTEATRET

